

Még egyszer Mohácsról

Nemzeti ízlésünk nagy temetője Mohács – juthatnak könnyen eszükbe a Mohácsra kirándulóknak elferdítve – és sajnos jogosan aktualizálva a költő sorai.

A mohácsi síkon, a csata feltételezett színhelyén a Baranya megyei tanács emlékhelyet létesített.

Az emlékhely az ésszerűtlenség és a giccs sajátos ötvözete. Egyik része egy építészeti monstrum. A bejárat egy gótikus ívű kőbe illesztett kapu, amely azonban mégsem tölti be a kapu funkcióját, mert magában áll. Ettől néhány méterre, két félkör alakban, egy másik kő-monstrum építmény helyezkedik el: egy kőfal, amelynek egyetlen rendeltetése, hogy a pénztárnak és az illemhelynek keretétül szolgáljon. A pénztárban kapható képeslapokon az itt feltárt tömegsírokról készült fényképek láthatóak, a toaletteben található papírra pedig a következőt nyomtatták: „Mohács, történelmi emlékhely.”

*

Remélhetőleg nem szorul külön kommentárra, hogy egy régészeti szakfolyóiratban közölhető fénykép épségben és romjaiban ránkmaradt csontok halmazát ábrázolva miért válik ízléstelenné, ha üdvözlötül küldendő képeslapra kerül; a toiette papírjának feliratával pedig, úgy véljük, otrombasági rekordot állítottak.

De mindez még csak a kezdet. A virágokkal és koszorúkkal borított tömegsír mögött a csatamezőn fából faragott kopjafák és harcosok szobrai ijesztik el – jobb híján utólag – a törököt és a késő utódokat. Hiába tudjuk meg a Tájékoztatóból, hogy a szobrok a megyei művésztelep alkotóinak művei. Függetlenül attól, hogy ezeknek a faragásoknak egyenként van-e művészi értékük, vagy sem, az egész látvány nem egy tragikus kimenetelű csatára emlékezteti a nézőt, hanem cirkuszi látványosságra, vagy bábszínházi figurák raktárára.

Komolyra fordítva a szót: ahelyett, hogy a megkoszorúzott tömegsírra egy puritán emlékmű, vagy felirat hívna fel a figyelmet, s a helyszínen a legújabb feltárásokat és tudományos munkákat népszerűsítő kiadványokat árusítanak, óriási költséggel egy monstrum építményt és egy tragikomikus panoptikumot létesítettek.

Bár vitathatatlanak tartjuk, hogy a „mohácsi emlékhely” helyrehozhatatlan giccs, mégsem kizárólag az ízlésrombolás ellen tiltakozunk. Elsősorban az ellen emeljük fel szavunkat, hogy a történelmi megemlékezést olcsó látványossággá degradálják. Ez lejárátását jelenti mindannak, aminek szellemében mementót kellett volna állítani: a múlt tudományos feltárásának és a kegyeletnek, a mohácsi csatamezőn elesetteknek, a nemzet történelmi emlékezetének.

Árvayné Rényi Zsuzsa